

NOAS - ÅRSRAPPORT 2005

INNLEDNING	2
1. NORSK ASYLPOLITIKK I 2005 – NOEN AKTUELLE TEMAER	4
”OPPRYDDINGEN” I NORSK ASYLPOLITIKK	4
ASYLPRAKSIS I STRID MED FNs ANBEFALINGER	4
AVVISNINGER AV DIREKTE ANMODNINGER FRA FN – MED SVÆRT ALVORLIG UTFALL	4
BORTFALL AV BOTILBUD	5
IRAKISKE ASYLSØKERE MED TIDLIGERE MUF-TILLATELSE	5
2. NOAS’ KJERNEVIRKSOMHET	7
RÅDGIVNING OG RETTSHJELP	7
INFORMASJONSVIRKSOMHET	7
FOREDRAGSVIRKSOMHET	8
MEDIA	8
INFORMASJONS- OG VEILEDNINGSPROGRAM FOR ASYLSØKERE I ANKOMSTFASEN	8
3. SAMARBEID	9
INTERNASJONALT SAMARBEID	9
NASJONALT SAMARBEID	9
4. KOMPETANSE, KUNNSKAPSOPPBYGGING OG ERFARINGSFORMIDLING	10
ORGANISASJONENS KOMPETANSE	10
AKTUELLE OMRÅDER NOAS HAR ARBEIDET MED I 2005	10
KONTAKTER MED OG ERFARINGSFORMIDLING OVERFOR NASJONALE MYNDIGHETER	12
5. ORGANISASJON	15
GENERALFORSAMLING	15
MEDLEMSKAP	15
STYRET	15
VALGKOMITEEN	15
PERSONALE	15
ØKONOMI	16

INNLEDNING

Norsk asylpolitikk har nettopp sett den hardeste innstrammingsperioden så lenge det har kommet asylsøkere til Norge. Bondevik II-regjeringens tilnærming var ofte lite preget av empati – det dominerende hensynet var kontroll. De verdier som gjerne preger samfunnet generelt, har i mange tilfeller blitt tilsidesatt i asylpolitikken. Spesielt gjelder dette lojaliteten til FN-systemet.

Mens man trofast fulgte FN-sporet i spørsmålet om militære aksjoner mot Irak, presset Regjeringen på for å presse irakiske asylsøkere ut av Norge i strid med klare anbefalinger fra FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR).

Mens norske styrker deltok i den militære aksjonen som innsatte en FN-ledet administrasjon i Kosovo, tross man FN-administrasjonens anmodninger om å la norsk helsevesen ta seg av noen få alvorlig syke barn. Da et av barna, Gresa Korcaj, døde noen måneder etter tvangsreturen, første nyttårsdag 2005, vakte det verken forvaltningens selvransakelse, politikernes engstelse eller offentlighetens fordømmelse. I stedet fulgte regjeringen opp med flere innstramningstiltak i månedene etter, blant annet ved å *heve* en av de tersklene Gresa Korcaj hadde fått avslag etter.

I et land hvor det store samfunnsprosjektet i mer enn et halvt århundre har vært å løfte mennesker ut av sosial nød, har man brukt sosial nød mot avslåtte asylsøkere for å presse dem ut av landet. Etter at en 19 år gammel pakistansk gutt ble funnet død i mai 2004 etter at han hadde gått en måned uten matpenger, gikk det enda ett år før man bestemte å avskaffe tiltaket og opprette et utreisecenter for personer med endelig avslag. Man trengte en ny regjering for å oppheve tiltaket som sådan.

Da UNHCR i juni 2005 advarte mot ytterligere innstramminger i industrialiserte land, siktet de til at innstrammingspolitikken har fått sitt eget liv, uavhengig av den faktiske situasjonen – nemlig at antallet asylsøkere i industrialiserte land er det laveste siden 1988.

En ny regjering ble valgt høsten 2005, med et nytt mandat. I Soria Moria-erklæringen innvarslet den rødgrønne regjeringen viktige og nødvendige kursjusteringer – man skal blant annet legge større vekt på UNHCRs anbefalinger, sørge for samsvar mellom FNs Barnekonvensjon og utlendingforvaltningen, og øke kvoten for overføringsflyktninger fra FN til i første omgang 1500.

I strid med det inntrykk man ofte gis i media, har dette støtte i den norske befolkningen. I en undersøkelse gjennomført av TNS Gallup for NOAS i september 2005, i forkant av stortingsvalget, mente 79 prosent at Norge skal motta like mange overføringsflyktninger som nå eller flere. 69 prosent mente at Norge burde ta tilbake enkelte alvorlig syke barn som har blitt tvangsreturnert til Kosovo. 59 prosent mente at norske myndigheter bør følge FNs anbefalinger, mens bare 30 prosent mente dette må være helt opp til utlendingsforvaltningen.

Nordmenn flest ønsker nok en kontrollert asylpolitikk – men de ønsker også en rettferdig og solidarisk asylpolitikk.

NOAS, mai 2006

Morten Tjessem, generalsekretær

1. NORSK ASYLPOLITIKK I 2005 – NOEN AKTUELLE TEMAER

Vi tar her for oss noen av de temaene som var aktuelle i 2005. For en fyldigere omtale av aktuelle problemstillinger, se NOAS: *Utfordringer i norsk asylpolitikk 2005-2009* (www.noas.org)

”Oppryddingen” i norsk asylpolitikk

Bondevik II-regjeringen påsto at de ”ryddet opp” i asylpolitikken. En håndfull nødvendige tiltak rettet mot asylsøkere med grunnløse søknader ble under Bondevik II-regjeringen avløst av langt flere tiltak rettet mot asylsøkere som sådan. Etter Bondevik II-regjeringens fire år er det nesten ikke et område av norsk asylpolitikk som står igjen uendret – samtlige til ulempe for mennesker på flukt fra forfølgelse..

SINTEF dokumenterte i en rapport av april 2005 en forverring av livssituasjonen på asylmottakene etter bortfallet av norskopplæring. Utlendingsdirektoratet har i en rapport av mai 2005 antydnet dårligere vilkår for integreringsarbeidet etter innstramninger i familiegjenforeningspolitikken. Institutt for samfunnsforskning og Byggforsk dokumenterte i en rapport av juni 2005 at avslåtte asylsøkere hadde blitt hensatt i en nedbrytende og potensielt helseskadelig livssituasjon, uten at regjeringen hadde lyktes i å presse mange av dem hjem. Behandlingen utløste også kritikk fra FNs komité for økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter.

Asylpraksis i strid med FNs anbefalinger

I 2004 strammet UDI inn praksis for asylsøkere fra Somalia, Afghanistan og Tsjetsjenia, i hvert tilfelle i strid med de anbefalinger som foreligger fra FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). Bruddene på UNHCRs anbefalinger varierer i både omfang og art, og for alle disse gruppene er det stadig mange som innvilges beskyttelse eller annet opphold. Det er likevel klart at det har kommet inn en svært problematisk avstand mellom FN og Norge i asylpolitikken. Mens Norge på de fleste politiske områder generelt legger vekt på å følge FN, er asylpolitikken per i dag et tydelig og svært beklagelig unntak.

For en nærmere redegjørelse for de konkrete bruddene på UNHCRs anbefalinger, se NOAS: *Utfordringer i norsk asylpolitikk 2005-2009* (www.noas.org)

Avvisninger av direkte anmodninger fra FN – med svært alvorlig utfall

Også direkte anmodninger fra UNHCR i enkeltsaker har blitt avvist. En seks år gammel, alvorlig multihandikappet jente, Gresa Korcaj, døde første nyttårsdag 2005 i Kosovo. Hun hadde blitt tvangsreturnert fra Norge i juni 2004. Hun hadde et komplisert lidelsesbilde, med vannhode, cerebral parese, autistiske trekk, epilepsi, var lam i den ene siden og nesten blind, og hun var uten språk. Dødsårsaken ble aldri fastlagt, ettersom det ikke ble gjennomført en obduksjon. Det er derfor ikke mulig å vite sikkert om Gresas død kunne vært unngått dersom

hun hadde fått bli i Norge. Norsk helsevesen hadde imidlertid påpekt flere omstendigheter hvor fare for hennes liv kunne oppstå og hvor hun ville trenge akutt behandling – behandling som vanskelig ville være tilgjengelig i Kosovo.

UNHCR har i en rekke posisjonsdokumenter om asylsøkere fra Kosovo bedt om at personer som er alvorlig handikappete og som har behov for bistand som ikke er tilgjengelig i Kosovo, ikke må returneres dit. Anmodningen gjelder både barn og voksne. Norske myndigheter valgte ikke bare å bryte denne anbefalingen – de valgte å bryte den for et barn. Etter at Gresa ble returnert, rettet FN-administrasjonen i Kosovo en direkte henvendelse til nemnda om at hun måtte få komme tilbake til Norge. Igjen avslo Utlendingsnemnda.

Da Gresa døde, burde det ha utløst selvransakelse i de ansvarlige forvaltningsorganene og det burde ha skremt de ansvarlige politikerne i Regjering og på Storting – det burde ha blitt satt et stort spørsmålstegn ved om man har kontroll med hva som skjer, om systemet virker slik man forutsetter at det skal. Er det noe man må kunne håpe at de fleste er enige om, er det at høyeste prioritet alltid må være at slikt ikke skal skje.

I stedet skjedde det motsatte. Saken ble omfattet av taushet. Dødsfallet ble nesten ikke omtalt i media, utover noen lokale NRK-oppslag. Tre måneder senere vedtok stortingsflertallet, etter forslag fra regjeringen og dels fra Utlendingsnemnda selv, at det i mange tilfeller skulle bli *vanskeligere* å få opphold av humanitære grunner. For alle som har endelig avslag innførte man et strengere kriterium. Utlendingsnemnda hadde avvist FNs anmodning om å la Gresa komme tilbake til Norge fordi de mente det ikke forelå ”sterke menneskelige hensyn”. Nå ble denne bestemmelsen skjerpet til ”*særlig* sterke menneskelige hensyn”. Ap, SV og Sp stemte imot denne innstramningen og har uttalt i Soria Moria-erklæringen at de vil reversere den. Det vil bringe oss tilbake til der vi var da Gresa fikk avslag.

Bortfall av botilbud

Fra 1. januar 2004 ble det innført en ny praksis med at asylsøkere med endelig avslag som ikke forlot landet frivillig, mistet adgangen til botilbud i asylmottak og midler til mat, og staten igangsatte en prosess med å kaste avslåtte asylsøkere ut av mottakene. NOAS hadde kontakt med en stor andel av dem som ble rammet av tiltaket. Vi oppfattet det som det mest brutale tiltaket som har vært gjennomført i norsk asylopolitikk, og arbeidet aktivt for å få det opphevet.

Grunnet den vedvarende kritikken og problemene tiltaket med bortfall av botilbud medførte, ble det i 2005 besluttet at det skulle opprettes utreisesentre hvor asylsøkere med endelig avslag får tilbud om bosted og mat. Bondevik II-regjeringen fortsatte likevel å pålegge personer å forlate mottakene, selv om det foreløpig ikke fantes et alternativt tilbud. Tiltaket med utkastelser fra mottak ble først opphevet kort etter at den rødgrønne regjeringen overtok makten høsten 2005.

Irakiske asylsøkere med tidligere MUF-tillatelse

I februar 2005 annonserte Kommunalministeren at irakiske asylsøkere som hadde hatt såkalt MUF-tillatelse skulle kunne søke om arbeidstillatelse. Dette skulle gjelde personer som var i

arbeid. I juni trådte en midlertidig forskrift i kraft. Forskriften innebar at personer med tidligere MUF-tillatelse som var i arbeid 1. april 2005 ville bli unntatt fra kravet om at første gangs arbeidstillatelse må være gitt før innreise i riket, jvf. Utlendingslovens § 6.

I løpet av 2005 ble det dermed innvilget arbeidstillatelse til om lag 400 personer på dette grunnlaget. Det ble ytterligere innvilget om lag 200 arbeids eller oppholdstillatelser for personer som enten var grensetilfeller (dvs. personer som falt utenfor forskriftens bokstav, men som ble innvilget arbeidstillatelse under henvisning til sterke menneskelige hensyn fordi de lå tett opp mot forskriftens kriterier), eller fordi UDI mente at de kvalifiserte til opphold på humanitært grunnlag. I og med forskriften og UDIs saksbehandling ble en lenge fastlåst situasjon løst for majoriteten av gruppen irakiske asylsøkere med tidligere MUF-tillatelse.

(I mars 2006 ble imidlertid UDIs håndtering av disse sakene gjenstand for massiv kritikk fra både den politiske opposisjonen og Regjeringen.)

2. NOAS' KJERNEVIRKSOMHET

NOAS' arbeid er delt mellom den juridiske oppfølgingen av enkeltsaker og arbeidet med asylrettslige og velferdsmessige spørsmål på et generelt plan. Vi holder generelt et kritisk blikk på myndighetenes håndtering av asylsøknader og asylsøkere. Også i 2005 har vårt hovedfokus vært å gi individuell rådgivning og rettshjelp til asylsøkere, i tillegg til generell informasjonsvirksomhet.

Rådgivning og rettshjelp

Den aktiviteten som til enhver tid utgjør kjernen i vårt daglige arbeid, ved siden av det politiske arbeidet, er den juridiske rådgivnings- og rettshjelpsvirksomheten. NOAS' oppgave i denne sammenheng er å bidra til å ivareta asylsøkeres rettigheter gjennom å påse at den enkelte søkeren mottar korrekt informasjon, at søknaden blir best mulig opplyst, og at søknaden blir grundig behandlet. Vi mottar daglig en rekke forespørsler fra asylsøkere og flyktninger fra hele Norge om rådgivning og rettshjelp i forbindelse med deres søknad om asyl eller familiegjennforening. *Rådgivning* vil eksempelvis kunne være informasjon om vilkår for innvilgelse av oppholdstillatelse i relasjon til en konkret asylsak. *Rettshjelp* vil eksempelvis innebære utarbeidelse av tillegg til klage i de tilfeller hvor vi anser en asylsøker ikke har mottatt tilstrekkelig bistand fra sin advokat.

Advokater som bistår asylsøkere henvender seg også til oss for hjelp i forhold til landkunnskap og til å fremskaffe dokumentasjon, samt generell informasjon om asylprosessen.

Vi fungerer således som et sikkerhetsnett, som bidrar til å fange opp saker hvor asylsøkerens advokat ikke har ivare tatt sine forpliktelser på en tilfredsstillende måte, og/eller saker hvor ulike omstendigheter har medført det vi anser som en feilaktig eller mulig feilaktig vurdering av beskyttelsesspørsmålet fra forvaltningens side. I disse sakene vil vi så understøtte klagesaker, gjennom blant annet innhenting av landinformasjon, og utarbeidelse av tillegg til klager eller begjæring om omgjøring hvis det foreligger et vedtak i klageinstansen. I en del tilfeller bistår vi asylsøkere og advokater med vår kompetanse i forbindelse med at avslag på asylsøknader behandles i rettsapparatet.

Mens vi for årene 2000-2003 registrerte om lag 1 000 nye saker årlig registrerte vi i 2004 1 400 nye saker. I løpet av 2005 har saksmengden øket til om lag 1 500. Økningen i løpet av de siste to årene, som har oppstått på tross av kraftig nedgang i antallet søkere, er et resultat av at samtlige søkere møter oss gjennom vårt informasjonsprogram for nyankomne asylsøkere. I tillegg har innstramninger i asylpolitikken ført til øket behov for vår bistand.

Informasjonsvirksomhet

Selv om vårt arbeid med enkeltsaker i hovedsak gjelder klagesaker bistår vi også med informasjon og oppfølging til asylsøkere i perioden mens saken er til behandling i UDI. UDIs regionkontor er tilført midler til å kunne avhjelpe innsending av ytterligere dokumentasjon

samt informasjonshenvendelser. Det viser seg at det likevel er behov for en uavhengig instans som kan kontaktes i ventetiden. Rettssikkerhetsmessig er det helt sentralt at asylsøkere har anledning til å få råd fra en uavhengig instans eksempelvis ved innsending av ny informasjon.

NOAS mottar daglig et betydelig antall informasjonshenvendelser fra asylsøkere, advokater, mottaksansatte og publikum for øvrig, og fungerer i så måte som en opplysningstjeneste om asyl- og utlendingsfeltet. Det er her snakk om spørsmål som gjelder alt fra asylrettslige spørsmål til velferdsmessig tilbud til asylsøkere.

Vi har jevnlig utsendelser av informasjon pr. e-post til advokater og til nemndmedlemmer om emner som står sentralt i forhold til de oppgavene disse er satt til å gjøre.

Videre sørger vi gjennom våre hjemmesider www.noas.org for at interesserte holdes jevnlig oppdatert om mediesaker på vårt felt, samt egne publikasjoner og annen relevant informasjon som legges ut der.

Foredragsvirksomhet

Gjennom 2005 har representanter for NOAS deltatt i møter og seminarer som foredragsholdere. Temaene knytter seg i hovedsak til flyktningssituasjonen i verden, norsk asyl- og flyktningpolitikk, forvaltningspraksis og integrering. Målgruppene er blant andre politiske partier, humanitære organisasjoner, universiteter og høyskoler, skoler og trossamfunn. Denne typen informasjonsformidling kan omhandle både mer generelle problemstillinger og spesifiserte områder innenfor vårt kompetanse- og erfaringsområde, eksempelvis menneskehandel.

Media

NOAS har også i 2005 vært aktive deltagere i den offentlige debatten på asyl- og integreringsfeltet hvor vi bidrar med kommentarer, kronikker og andre innlegg i aviser, samt deltagelse i debatter i radio og fjernsyn. Emner vi særlig har berørt i mediene i løpet av 2005 har vært tilbakesendelse av afghanske og somaliske flyktninger, FN's rolle i norsk asylopolitikk, flyktninger og arbeidsmarked, Utlendingsnemnda og ureturnerbare asylsøkere, herunder personer uten botilbud. Vi har også hatt et vedvarende fokus på asylsøkere fra Etiopia. (Se utfyllende merknader under tematisk oversikt under).

Informasjons- og veiledningsprogram for asylsøkere i ankomstfasen

NOAS har siden 1.1.2005 hatt oppdraget med å gi informasjon og veiledning til asylsøkere i ankomstfasen som erstatning for bortfallet av fri rettshjelp i 1. instans for de fleste grupper av asylsøkere. Programmet er fullfinansiert av UDI. Informasjonsprogrammet er blitt evaluert av SINTEF, som har fremlagt en rapport i oktober 2005. Hovedkonklusjonene i evalueringen er at asylsøkere er gjennomgående godt fornøyd med den informasjonen og veiledningen de mottar i første instans. Det vises for øvrig til særskilt rapport for dette prosjektet.

3. SAMARBEID

Internasjonalt samarbeid

European Council on Refugees and Exiles (ECRE)

NOAS har i om lag tyve år vært medlem av European Council on Refugees and Exiles (ECRE), og deltar gjennom dette forum jevnlig i møter med andre tilsvarende europeiske NGOer. NOAS deltar dessuten i den nordiske/baltiske underavdelingen, NOCRE.

FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)

Siden januar 2003 har vi formalisert vårt samarbeid med FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR), gjennom en MOU - "Memorandum of understanding". I henhold til denne samarbeidsavtalen bistår NOAS med rådgivning og rettshjelp til flyktninger og asylsøkere som UNHCR viderefremidler til oss. Vi brukes også jevnlig som en informasjonskilde for UNHCR, både knyttet til aktuelle problemstillinger og UNHCRs rapportering. Vi har regelmessige møter med UNHCRs regionale representant for de nordiske og baltiske land.

Nasjonalt samarbeid

Organisasjoner

NOAS samarbeider på regulær og ad hoc basis med en rekke organisasjoner. På nasjonalt plan samarbeider vi primært med Redd Barna, Den norske Helsingforskomité, Amnesty International Norge, Norsk Folkehjelp, Vergeprosjektet Følgesvennen v/ Hilde Krogh, International Organisation for Migration (IOM), Flyktinghjelpen, Nettverk mot statlig rasisme - i tillegg til en rekke lokale støttegrupper rundt om i landet.

Senter for menneskerettigheter

NOAS deltar i rådgivende utvalg i Senter for Menneskerettigheter ved Universitetet i Oslo, og er innvalgt i senterets styre for perioden 2006-2008. NOAS vil bruke denne anledningen til å rette et sterkere fokus på menneskerettigheter innenfor asylfeltet.

NGO-forum

NOAS deltar i NGO-forum og gir innspill til forumets skyggerapportering i forhold til FNs menneskerettighetskomité.

4. KOMPETANSE, KUNNSKAPSOPPBYGGING OG ERFARINGSFORMIDLING

Organisasjonens kompetanse

Siden NOAS ble etablert i 1984 har organisasjonen vært asylsøkeres ledende talerør i Norge. Vår kjernevirksomhet som beskrevet over har hele tiden stått sentralt i NOAS' arbeid. De 5 ansatte i sekretariatet i 2005 hadde i gjennomsnitt syv års erfaring fra arbeid på feltet. De ansatte er utdannet innen jus, samfunnsfag, landstudier og humaniora. Organisasjonen besitter således inngående kunnskaper i blant annet norsk og europeisk flyktningpolitikk, asylrett, landkunnskap, norsk forvaltningspraksis i asylsaker, og integreringspolitikk.

Aktuelle områder NOAS har arbeidet med i 2005

UNHCR

Vi holder et jevnt høyt fokus på FNs rolle i norsk asylpolitikk, med særlig fokus på de av FNs anbefalinger som norske myndigheter velger å se bort fra i sine vurderinger av retur/behov for beskyttelse. Et eksempel på hvordan dette ble fulgt opp i 2005, var gjennomføringen av en opinionsundersøkelse gjennom TNS Gallup. Hovedtrekkene i de funn som ble gjort er at norsk opinion i stor utstrekning mener at FNs anbefalinger bør følges i større grad enn hva tilfellet er i dag.

Landinformasjon

Siden NOAS ble etablert har vi jevnlig gjennomført faktasøkende reiser til aktuelle land asylsøkere kommer fra. Som ikke-statlig organisasjon får vi ofte tilgang til kilder og informasjon som ikke myndighetene har tilgang til på sine faktasøkende reiser. Erfaringene fra slike reiser deles med myndigheter på feltet og andre interesserte. I løpet av 2005 gjennomførte NOAS to slike reiser.

Somaliland

Reisen ble foretatt i mai 2005 i samarbeid med Flyktninghjelpen, Norsk Folkehjelp, Røde Kors, Flyktning- og innvandreretaten i Oslo kommune og Eidsvoll kommune. Erfaringer fra studiereisen finnes på Flyktninghjelpens hjemmeside www.nrc.no. NOAS har holdt foredrag i etterkant av reisen for ansatte i Utlendingsdirektoratet.

Afghanistan

Reisen ble foretatt i oktober/november 2005 i samarbeid med Flyktninghjelpen. Erfaringer fra denne reisen er blitt formidlet i en flyktningrettskollokvie hos Flyktninghjelpen, i et møte med ansatte i Utlendingsnemnda og i et møte i IOM.

Annen landinformasjonsinnhenting

I forbindelse med vårt rådgivnings- og rettshjelpsarbeid holder vi oss jevnlig oppdatert innenfor generell landinformasjon som gjøres tilgjengelig gjennom bl.a. UNHCR Country of Origin Information, European Country of Origin Information Network (ECOI), Amnesty International, Human Rights Watch, International Federation for Human Rights, The US State

Department, British Home Office, World Organisation Against Torture og en rekke andre kilder. For kilder av mer spesialisert karakter kan nevnes bl.a. International Lesbian and Gay Association, Child Rights Information Network og Committee to Protect Journalists.

Mindreårige asylsøkere

Barn i asylsaker

NOAS har hatt et vedvarende fokus på barns rett til å bli hørt i asylsaker. Vi har samarbeidet nært med bl.a. Redd Barna og produsert fellesskriv til myndighetene; vi har også hatt kontakt med Barneombudet om sentrale problemstillinger. Vi deltar i Forum for Barnekonvensjonen og en referansegruppe for vergeprosjekt. Vi har også hatt noe foredragsvirksomhet om barn i asylsaker.

Alderstesting

I samarbeid med Redd Barna gjennomførte NOAS i november/desember 2005 en studie vedrørende alderstesting av asylsøkere, med et kritisk blikk på de metoder som benyttes for å fastslå alder. Rapport fra studien ble publisert i mars 2006, og er delt med norske myndigheter. Vi har, etter gjeninnføringen av alderstesten, arbeidet systematisk med temaet, og levert skriftlige bidrag i flere saker som er blitt omgjort i UNE.

Rettsikkerhet

Rettsikkerhet for asylsøkere i Norge er et tema som vi, også i tillegg til arbeid med enkeltsaker, arbeider med på daglig basis. Dette gjøres gjennom utarbeidelse av høringsuttalelser vedrørende forslag til lovendringer (se under), møter og annen kontakt med statsforvaltning og stortingspolitikere, innlegg og kommentarer i media.

Høringer

Vi har i 2005 avgitt høringsuttalelser i følgende saker:

- Forslag til endringer i midlertidig forskrift av 24. februar 2005 nr. 0165 – om adgang til å søke arbeidstillatelse fra riket for irakere som har hatt midlertidig og begrenset arbeidstillatelse (avgitt 30.5.2005).
- Styringsforhold på utlendingsfeltet (avgitt 2.6.2005) samt oppfølgingsmøte i KRD
- Endringer i utlendingsforskriften – kravet til underhold i familieinnvandringsaker og vilkår om sykeforsikring for 9-måneders oppholdstillatelse (avgitt 17.6.2005).
- Regulering av enkelte sider ved mottaksoppholdet (avgitt 18.6.2005).
- NOU 2004:20 – Ny utlendingslov (avgitt 2.8.2005).

EUs harmonisering av asylpolitikken

Gjennom vårt medlemskap i ECRE deltar vi jevnlig i seminarer og møter, og følger nøye med på utviklingen innad i EU på forhold som har betydning for vårt felt. I 2005 har vi således

blant annet deltatt i seminar om EU-direktiver/EU-lovgivning på asylfeltet. Utover ECRE-samarbeidet har vi deltatt i seminar i regi av Academy of European Law i Roma samt ved University of London - Advanced Legal Studies om samme tema.

Etiopiske asylsøkere

Gjennom 2005 har NOAS hatt vedvarende fokus på saker vedrørende asylsøkere fra Etiopia, herunder også en betydelig andel av de såkalt ureturnerbare asylsøkerne. Vi har etterkant av vår faktasøkende reise til Etiopia i desember 2003 videreført et utstrakt utredningsarbeid, i samarbeid med blant annet Christian Michelsens Institutt i Bergen og Norsk senter for menneskerettigheter ved UiO, og videreformidlet innspill fra landforskere til forvaltningen både gjennom generelle notater og gjennom kommentarer i en rekke enkeltsaker. NOAS har spilt en sentral rolle i forbindelse med en rekke avslåtte saker som har blitt omgjort, først og fremst av Utlendingsnemnda. Vi har også samlet informasjon om etiopiske myndigheters overvåkning rettet mot etiopiske asylsøkere i Norge, og henvendt oss til Politiets Sikkerhetstjeneste (PST) og UNE om dette.

Eritreiske asylsøkere

Både UDI og Utlendingsnemnda har lagt om praksis for eritreiske asylsøkere på bakgrunn av en forverring av menneskerettssituasjonen i Eritrea, slik at disse sakene per i dag innvilges i langt større grad enn tidligere. For asylsøkere med endelig avslag forutsetter en ny behandling at det først fremsettes en omgjøringsbegjæring til Utlendingsnemnda. Ettersom det ikke gis fri rettshjelp etter endelig avslag, har det vært NOAS' ansvar å fremsette begjæringer i en lang rekke av disse, med påfølgende innvilgelser i en betydelig andel.

Menneskerettigheter

Europarådets torturkomité/Europarådets menneskerettighetskomité
Vi har hatt møte med Europarådets torturkomité og menneskerettighetskomité i forbindelse med deres besøk i Norge, der det var særlig satt fokus på forholdene i forbindelse med varetektsfengsling av asylsøkere.

Kontakter med og erfaringsformidling overfor nasjonale myndigheter

Utlendingsdirektoratet

NOAS har halvårlige kontaktmøter med direktør og leder i asylavdelingen i Utlendingsdirektoratet. I disse møtene tar vi opp problemstillinger knyttet til rettssikkerhet for asylsøkere og andre aktuelle spørsmål som vedrører asylsøkeres juridiske og velferdsmessige rettigheter. Vi har ved behov møter med ulike avdelinger mv. knyttet til aktuelle problemstillinger.

Utlendingsnemnda

NOAS deltok i referansegruppen i forkant av den evalueringen som ble gjennomført av rhKnoff i mars 2003. Vi arbeider systematisk inn mot den nye evalueringen av UNEs

virksomhet, og vil særlig vektlegge behovet for et kritisk blikk på saker som avgjøres av nemndleder alene. Etter at den rødgrønne regjeringen varslet en ny evaluering av Utlendingsnemnda, har NOAS forsøkt å sette fokus på den problematiske praksisen ved at en lang rekke alvorlige saker behandles og avslås av en nemndleder alene, uten å innkalle til et nemndmøte. NOAS utarbeidet blant annet en liste over 30 etiopiske asylsøkere som alle har fått avslag i forenklet behandling, for å dokumentere at dette gjelder både komplekse og alvorlige saker.

I 2005 har vi fortsatt vår koordineringsfunksjon blant de frivillige organisasjonene som oppnevner nemndmedlemmer, og har, etter omleggingen i nemnda, koordinert organisasjonenes deltagelse i den nyopprettede stornemnda. Vi har rettet betydelig oppmerksomhet mot betingelser knyttet til nemndmedlemmenes arbeid, og har blant annet utarbeidet en spørreundersøkelse blant nemndmedlemmer foreslått av humanitære organisasjoner, og videreformidlet innspill i etterkant av dette. Videre har vi utarbeidet et notat som systematiserer erfaringer fra avholdte nemndmøter, spesifikt med fokus på nemndlederens møteledelse, spørsmålsstilling mv.

Vi avholder møter om spesifikke tema med ledelsen og ulike avdelinger i Utlendingsnemnda etter behov.

Kommunal- og regionaldepartementet

NOAS har kommet med innspill til Kommunaldepartementet i forhold til ureturnerbare asylsøkere. Vi har videre deltatt i konsultasjoner i forbindelse med forarbeidene til den nye utlendingsloven. NOAS har gjennomsnittlig en gang pr. år møte med den politiske ledelsen i departementet. NOAS har i 2005 også hatt møte med departementet i forbindelse med omlegging av styringsmodellen på utlendingsfeltet.

Politiets Utlendingsenhet (PU)

NOAS har i 2005 møtt PU om temaet retur av asylsøkere, og tatt opp problemstillinger knyttet til tvangsmessig retur av personer til Somalia og Iran. Videre har vi berørt forholdene rundt politiets registrering av asylsøkere når de kommer til Norge, samt fengsling av asylsøkere ved Trandum utlendingsinternat/varetektsfengsel.

Stortinget

NOAS har utstrakt kontakt med Stortinget, og møter jevnlig stortingspolitikere for drøftelse og erfaringsutveksling om asylpolitikk og praksis. Vi har i 2005 eksempelvis, sammen med etiopiske asylsøkere, møtt kommunalkomiteen og politiske ungdomspartier for å sette fokus på situasjonen for etiopiske asylsøkere og bortfall av botilbud.

Sivilombudsmannen

Vi har hatt kommunikasjon med Sivilombudsmannen vedrørende behandlingsform i Utlendingsnemnda.

Andre lands myndigheter

Norske myndigheter benytter seg jevnlig av vår kompetanse ved besøk fra andre lands utlendingsmyndigheter, der vi inviteres til å redegjøre for vårt arbeid på asylfeltet, samt dele våre erfaringer.

Erfaringsformidling ved informasjons- og veiledningsprogrammet i ankomstfasen

De ansatte i programmet innhenter kunnskaper om asylsøkeres behov i forbindelse med informasjons- og veiledningssamtaler på transittmottaket. Samtlige asylsøkere som kommer til Norge tilbys slik samtale. På denne måten samler veilederne kunnskap om asylsøkernes asylgrunnlag, flukthistorie, helsetilstand, deres erfaringer fra å være asylsøkere i andre land, erfaringer etter retur fra Norge og hva asylsøkere i ankomstfasen er opptatte av.

Den kunnskap vi derved får om situasjonen for asylsøkere ved ankomst formidles jevnlig i møte med en rekke instanser herunder mottaksansatte på transittmottakene, UDI, særlig UDIs koordineringsenhet, UDIs informasjonsavdeling og andre berørte parter.

5. ORGANISASJON

Generalforsamling

NOAS' 22. ordinære generalforsamling ble avholdt den 27. april 2005.

Medlemskap

NOAS hadde 312 betalende medlemmer ved utgangen av 2005 (mot 464 i 2004).

Styret

Følgende personer har utgjort NOAS' styre siden generalforsamlingen:

Per Ø. Grimstad	Styreleder
Helga Fastrup Ervik	Nestleder
Sverre Ulstrup	Styremedlem
Gry Larsen	Styremedlem (fratrådt i perioden)
Bjarte Vandvik	Styremedlem
Vikram Espen Odedra Kolmannskog	Styremedlem
Kirsti Jareg	Styremedlem
Tomas S. Bille	Styremedlem
Raman Dhawan	1. varamedlem
Mona Bergstøl	2. varamedlem (fratrådt i perioden)
Fredrick Andersen	3. varamedlem

Styret har avholdt 8 ordinære styremøter i 2005.

Valgkomiteen

Valgkomiteen har siden generalforsamlingen i 2005 bestått av:

Nora Sveaass (leder), Hildegunn Dømbe Hermansen og Fredrick Andersen.

Personale

Ansatte i sekretariatet

Morten Tjessum	Generalsekretær
Frode Kristoffersen	Kontorsjef
Rune Berglund Steen	Fagsjef
Andreas Furuseth	Rådgiver/jurist
Øyvind Færevik	Saksbehandler
Hallvard Welde	Datakonsulent (timebasis)
Mari C. Hanslien Nybø	Rengjøringsassistent (timebasis)
Vikram E. Odedra Kolmannskog	Vikar
Karin Afeef	Vikar

Prosjektansatte

Informasjon og veiledning i transitt

Geir Lasse Nese	Prosjektleder (1.2. – 14.9.2005)
Sylo Taraku	Rådgiver (tom. 9.7., deretter prosjektleder samme sted)
Régine Bahoshy-Mathisen	Rådgiver Informasjon i transitt (fødselspermisjon)
Aziz Ghanizadeh	Veileder (tom. 31.1.2005)
Parisa Radpey	Veileder (fom. 1.2.2005)
Hanada Mahmoud Kharma (vikar)	Veileder (fom. 1.2.2005)
Said Abdulwahab	Veileder
Razita Kaimova	Veileder (fødselspermisjon fom. 18.2.2005)
Aksana Jørgensen (vikar)	Veileder (fom. 17.2.2005)
James Oladeji Bajowa (ekstra)	Veileder
Hawdam Mohamed Salih (ekstra)	Veileder
Nasro Mahamed Hussein (ekstra)	Veileder
Arijana Lleshi Hadri (ekstra)	Veileder

Praksis plass

Sjomella Munir, Aref Ahmadi, Salif Mounkoro, Cybèle Hoftun, Gro Wærstad, Pinar Vural, Hannah Færden Cooper, Rune Kvist Olsen.

Sivilarbeidere

Bilal Ahmed Khan, Henrik Skaug. Totalt har sivilarbeidere utgjort 1,1 årsverk.

Økonomi

Stortinget bevilget kr. 1 750 000 over Statsbudsjettet Kap 521, post 73 – *Tilskudd til landsdekkende organisasjoner*. I tillegg har NOAS mottatt kr. 170 000 fra Statsbudsjettet Kap 470, post 72, underpost 15 – *Etableringsstøtte til advokater og særskilte rettshjelpstiltak*. Videre har vi hatt inntekter fra kontingenter fra støtte medlemmer og spilleautomater.

Prosjektet ”Informasjon og veiledning til asylsøkere i transitt” utgjorde budsjettmessig kr. 5,5 mill. Organisasjonens totale budsjett for året var på kr. 9,6 mill. Regnskapet for 2005 balanserer med et overskudd på kr. 33 000.